

Inleiding

Deze notitie is bedoeld als een visiedocument om na te gaan of en hoe we op Vlieland vorm kunnen geven aan kerk-zijn na het vertrek van onze huidige voorganger ds. Frans Weeda in augustus 2020.

Er zijn vier doelgroepen te onderscheiden voor dit document:

1. De leden van de kerk op Vlieland
2. De rest van de eilander gemeenschap
3. De kerkelijk betrokken bezoekers aan Vlieland
4. De Protestantse Kerk in Nederland

De visie moet leiden tot het vaststellen van de maatregelen die kunnen worden genomen in de aanloop naar en na het vertrek van ds. Weeda. Hetzij om op de een of andere manier het kerk-zijn op Vlieland vorm te geven, hetzij om de kerkelijke aanwezigheid op Vlieland op een zorgvuldige manier te beëindigen.

Als dit visiedocument volgroeid is, zal het drie hoofddelen en twee bijlagen omvatten:

1. De feiten. Het beeld dat wij hebben van de gemeente en van de huidige stand van zaken.
2. De visie. Ons oordeel over die situatie en de mogelijkheden die we zien.
3. De maatregelen. De acties die ondernomen kunnen worden om die mogelijkheden te realiseren

Twee bijlagen van financiële aard: de jaarrekening 2017 en de (meerjaren-)begroting 2018-2021.

Gaandeweg het proces zal dit visiedocument dus nog groeien, maar de kerkenraad wil de gemeente en andere betrokkenen nu al op de hoogte brengen van de ontwikkeling in ons denken, om mandaat te krijgen voor het vervolg. We presenteren de stand van zaken door de eerste twee hoofdstukken aan te bieden.

De opstellers van dit document zijn de ambtsdragers van de Protestantse Gemeente te Vlieland. Wij beseffen dat ieder lid van onze gemeente een eigen levensvisie heeft, een verschillende beleving van het geloof, een andere kijk op kerk-zijn en op de verkondiging van het Evangelie. Toch vertrouwen we er op dat we tot een gezamenlijk gedragen visie kunnen komen op de toekomst van de christelijke gemeente op Vlieland. En dat we, onder Gods hoede een vruchtbare vorm kunnen vinden voor de verkondiging van het Evangelie, de eredienst en de pastorale en diaconale zorg op Vlieland. Zoals onze voorgangers daar in de vier voorgaande eeuwen ook in geslaagd zijn.

1. De feiten: wie zijn we en waar staan we?

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de gemeente en het kerkelijke leven op Vlieland.

a. *Het eiland Vlieland*

Vlieland is het op een na kleinste, bewoonde Nederlandse Waddeneiland en heeft ongeveer 1.100 inwoners. Het ligt op anderhalf uur varen van de wal, de aankomstplaats van de veerboot is Harlingen. De economie van het eiland bestaat vrijwel geheel uit de toeristische sector. Er kunnen maximaal 7.200 toeristen tegelijk verblijven. Daarnaast is er een jachthaven. De veerboot zet jaarlijks ong. 210.000 toeristen over. Van de 7.200 toeristische slaapplekken bevinden zich er 4.000 op beide kampeerterreinen, waar slechts tenten zijn toegestaan, er zijn geen (sta-)caravans. Mede daardoor kent het toeristenseizoen een sterke piek in juli en augustus. Buiten die maanden zijn de kampeerterreinen bijna niet in gebruik en zijn er (dus) maximaal 3.200 gasten in hotels en recreatiewoningen.

b. Gemeente en kerkenraad

De gemeente is (zeer) klein: er zijn ongeveer 15 Vlielanders (incl. KR, kosteres etc.) die regelmatig naar de kerk gaan. Daarnaast is er een groep van ong. 10 personen die een enkele keer in de kerk komt en/of regelmatig een vrijwillige bijdrage over maakt. Drie actieve leden zijn tussen de 40 - 60, de anderen zijn ouder.

In de ledenadministratie zijn meer namen opgenomen. Het zijn doop- en belijdende leden die niet (meer) betrokken zijn bij de kerk. Daarnaast staan in de ledenadministratie belangstellenden opgenomen.

De kerkenraad vergadert maandelijks. De raad stelt niet alleen beleid vast; ook de uitvoering daarvan vindt grotendeels plaats door de ambtsdragers. Ook veel andere uitvoerende taken "going concern" worden uitgevoerd door de leden van de kerkenraad. Verwezen wordt naar onderdeel d.

c. Voorganger

De gemeente heeft in 2008 de huidige predikant ds. Frans Weeda kunnen beroepen, mede door een subsidie van de landelijke kerk van € 12.000 per jaar. De omvang van de predikantsplaats is 80%. De predikant neemt de pastorale zorg voor z'n rekening. Die zorg strekt zich nadrukkelijk ook uit tot de niet-kerkelijke inwoners van Vlieland, en alle gasten. Het meest zichtbaar is die zorg voor buitenkerkelijken tijdens begrafenissen waar regelmatig onze voorganger gevraagd wordt leiding en invulling te geven aan de afscheidsbijeenkomst.

Frans Weeda geeft sinds 2009 vanuit onze gemeente les in "levensbeschouwelijke vorming" aan groep 7 en 8 van de openbare basisschool, de enige basisschool op het eiland.

Met ingang van 2013 is de landelijke subsidie geëindigd en moet de gemeente de volledige kosten van de predikantsplaats zelf bij elkaar brengen. Ds. Weeda gaat in augustus 2020 met emeritaat.

d. Actieve vrijwilligers

- 5 kerkenraadsleden onder wie de predikant en diens echtgenote
- 1 vrijwilliger die als kosteres functioneert
- 1 vrijwilliger die wekelijks de kerk en het gastenverblijf schoon houdt
- een echtpaar, dat de gastpredikanten en -organisten organiseert
- een gemeentelid dat in het toeristenseizoen de kerk eenmaal per week openstelde voor bezichtiging. Zij is echter m.i.v. 2018 daar mee gestopt
- er is een groep van 5 personen die de kerkklok luiden, waarvan 3 ook werkzaamheden uitvoeren die hier boven staan benoemd
- de website wordt bijgehouden door 3 vrijwilligers waarvan 2 ook werkzaamheden uitvoeren die hier boven staan benoemd

e. *Eredienst*

Tot nu toe houden we op iedere zondag een kerkdienst. Daarnaast is er de Paascyclus van Witte Donderdag t/m Paaszondag, incl. wake op de Stille Zaterdag. Ook houden we dienst op Hemelvaartsdag, de laatste jaren in de vorm van een meditatieve wandeling door het duin, vanuit de kerk. We herdenken alle gestorvenen van het eiland op Oudjaarsavond, waarvoor we alle directe nabestaanden uitnodigen. Alle diensten worden aangekondigd door het gedurende enige minuten luiden van de klok van het burgerlijke "oude raadhuis". Onze kerk heeft nooit een kerkklok gehad.

Op de vrije zondagen van ds. Weeda komt er een gastpredikant naar Vlieland voor wie wij onderdak regelen in een hotel. De 35 gastpredikanten komen uit de breedte van de kerk: naast PKN bijv. ook Doopsgezind, Baptist en Remonstrant.

Op Vlieland is niemand die de gemeentezang op het orgel kan begeleiden. Iedere week proberen we daarom ook een organist naar het eiland te halen. Dat lukt, mede omdat we een vaste organist hebben die in Kimsward woont en ongeveer 40% van de speelbeurten voor z'n rekening neemt. Daarnaast is er een groep van ruim 25 organisten die de andere zondagen invullen.

In de diensten komen naast gemeenteleden vooral toeristen. In het toeristenseizoen zijn dat er soms ruim 100, buiten het seizoen al snel enige tientallen. Vrijwel altijd zijn er (ruim) meer gasten dan gemeenteleden in de dienst. Onder de gasten zijn er velen die regelmatig terugkeren. Een deel van hen heeft een recreatiewoning op het eiland. Velen doneren ook aan de kerk op Vlieland en/of krijgen ons kerkblad toegestuurd. We noemen deze betrokkenen nog steeds "Vlielandvaarders", een titel die al in de jaren 1960 is gemunt door de toenmalige voorganger, de heer Loerakker.

Er zijn buiten het hoogseizoen, nauwelijks kinderen of jongeren in de diensten. Er wordt sinds enige jaren niet meer actief een kinderneven- of oppasdienst aangeboden, door gebrek aan vrijwilligers.

Wekelijks worden de bloemen uit de dienst bezorgd bij inwoners van Vlieland als steun bij ziekte of als meelevens bij vreugdevolle gebeurtenissen zoals geboorten.

We vieren zeven maal per jaar avondmaal waar iedereen genodigd wordt, meestal lopend, soms staand in een kring.

f. *Diaconie*

De diaconale activiteiten beperken zich tot de wekelijkse collecte en de afdrachten via het landelijke rooster. Incidenteel wordt beperkte financiële ondersteuning verleend aan inwoners van Vlieland. We doen mee aan de 2%-actie ontwikkelingssamenwerking van Kerk in Actie.

g. *Gebouwen*

De gemeente bezit drie gebouwen:

- Het kerkgebouw, een kruiskerk uit 1647 is een rijksmonument. De staat van onderhoud is goed. Het onderhoud etc. wordt begeleid door de Stichting Beheer Kerkelijke Gebouwen Friesland te Leeuwarden. De capaciteit is vanwege de brandveiligheid door de kerkenraad bepaald op max. 250 bezoekers.
- De pastorie is gebouwd in ong. 1910. Er is een studeerkamer voor de predikant. De staat van onderhoud is redelijk.
- Aan de pastorie is in 1997 een zelfstandig gastenverblijf gebouwd met een capaciteit van 4 personen. Het wordt gebruikt voor het huisvesten van gastpredikanten en -organisten.

h. Financien

Verwezen wordt naar de jaarrekening 2017 en de (meerjaren-)begroting 2018 die als bijlagen zijn bijgevoegd.

i. Overig

Naast de wekelijkse eredienst kunnen de volgende zaken benoemd worden:

1. Bij vrijwel iedere begrafenis op Vlieland (ong. 15 per jaar) wordt de kerk gebruikt voor de afscheidsbijeenkomst. Naast de kerk ligt het kerkhof, de gemeentelijke openbare begraafplaats. Meestal betreft het begrafenissen van niet-kerkleden. Onze voorganger wordt vaak gevraagd om de afscheidsdienst te leiden en in te vullen. Dit zijn gelegenheden waarbij de pastorale zorg van de kerk gewaardeerd wordt door niet-kerkelijke bewoners van Vlieland.
2. De kerk is door de burgerlijke gemeente aangewezen als huwelijkslocatie. Hier wordt vooral gebruik van gemaakt door niet-eilanders die speciaal naar Vlieland komen om te trouwen. Momenteel hebben we dit gebruik tijdelijk gestaakt omdat er geen vrijwilligers meer zijn om dit te begeleiden.
3. We hebben een kerkblad dat eenmaal in de twee maanden uitkomt. Het wordt huis-aan-huis verspreid op Vlieland (550 adressen) en toegezonden aan bijna 300 geïnteresseerde Vlielandvaarders aan de vaste wal (inmiddels deels digitaal). De inhoud van het blad wordt grotendeels geschreven door onze voorganger; er staan ook bijdragen in van onder anderen de katholieke pastor uit Harlingen.
4. We hebben sinds 2006 een website. In het najaar van 2016 is deze totaal vernieuwd dankzij de inspanningen van twee vrijwilligers, niet zijnde lid van de KR.
5. In juli en augustus worden gedurende ongeveer 6 zondagen in onze kerk middagdiensten gehouden door de zomercommissie van de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Sinds 2018 houdt deze commissie geen vroege zondagochtendbijeenkomsten meer, maar bezoeken de leden van deze kerken zo veel mogelijk onze ochtenddienst.

Eenmaal per maand is er een Rooms-Katholieke viering in onze kerk. Soms is dat een Eucharistieviering door de pastoor uit Noordwest-Friesland, anders een viering van Woord en Communie door de pastor uit Harlingen.
6. De vaste organist organiseert 15-20 klassieke concerten in de kerk, meest in de zomerperiode. Hij doet dat werk grotendeels zelf, maar wordt geholpen door een groepje vrijwilligers van 5 personen, die deels ook anderszins kerkelijk actief zijn. De concerten hebben een hoog kwaliteitsniveau en zijn zeer gewild, vooral bij toeristen.
7. Het kerkgebouw is een beeldbepalend gebouw aan het Kerkplein. Ook veel niet-kerkelijke Vlielanders beschouwen het als "onze" kerk: de betrokkenheid bij het gebouw is in woord tamelijk groot. Gemiddeld worden er 2 tot 3 giften per jaar ontvangen van inwoners van Vlieland die geen lid van de kerk zijn, met een totale opbrengst van ongeveer € 150 per jaar.

8. In de praktijk zijn er weinig niet-kerkelijke inwoners van Vlieland betrokken bij het beheer en in stand houden van het gebouw. Wel krijgt een groep van vrijwilligers hiervoor langzamerhand vorm. Er is een aantal eilander muziekgroepen die de kerk gebruiken voor repetities en uitvoeringen. De opbrengst van hun uitvoeringen komt ten goede aan het onderhoud van het kerkgebouw (ong. € 2.300 per jaar).

2. Oordeels- en visievorming

a. Algemeen

Hoofdstuk 1 beschrijft wat er allemaal in de gemeente gebeurt. Zo opgeschreven lijkt het niet alsof de gemeente zwaar in de gevarezone zit. Er is eerder verbazing over hoe het mogelijk is dat dit allemaal gebeurt, zoals iedere zondag eredienst in een dorpje met 1.100 inwoners.

Uit paragraaf 1.d blijkt echter duidelijk dat dit op deze manier niet heel lang meer kan duren. Het aantal betrokken vrijwilligers is eenvoudigweg onvoldoende om alle activiteiten te blijven realiseren, zeker niet na augustus 2020 als de predikant met emeritaat gaat.

Hoogstwaarschijnlijk vertrekken hij en z'n echtgenote van het eiland en dan resteren er nog twee of drie ambtsdragers.

We zijn in hoge mate een "toeristengemeente" geworden. Dat is een kracht. We bepalen ons daardoor meer dan in het (verdere) verleden niet tot de plaatselijke gemeenschap alleen, maar nog nadrukkelijker tot onze gasten, hun vreugde en noden, en tot de wereldkerk. Het levert allerlei praktische aandachtspunten op, maar vooral ook ruimte voor ontmoeting en ontwikkeling, verbreding van ieders horizon, verrijking dus.

b. Eredienst en pastoraat

De kern van kerk-zijn ligt naar onze mening in de verbinding tussen het vieren van de liturgie en het pastoraat.

We vinden daarom dat de kerk op de één of andere manier een plek moet blijven waar het Evangelie wordt verkondigd, in woord, gebaar en lied, in gebed en stilte. Ook voor het versterken van de spiritualiteit van niet-kerkleden moet ons gebouw mogelijkheden bieden. Daarnaast willen we op de één of andere manier pastorale zorg blijven verlenen aan de gemeenteleden. Minstens onderling, waarvoor ieder gemeentelid verantwoordelijkheid draagt, en bij voorkeur waar nodig professioneel begeleid door een pastor (of pastores) van de wal. Wellicht kan dat gecombineerd worden met de zondagsdienst.

De behoefte aan pastorale zorg bij niet-gemeenteleden is minstens even groot. Het is echter zeer de vraag of we in staat zullen blijven om als gemeente hierin voor hen iets te betekenen, in de eerste plaats bij begrafenissen.

Als we naar de toekomst kijken, worden vijf mogelijke richtingen zichtbaar voor een werkbaar beleid. We beschrijven ze hier als modellen ter bespreking om ons denken enige structuur te geven. Ze zijn niet uitgewerkt, er worden geen voor- en nadelen opgesomd en er kunnen uiteraard andere of mengvormen gekozen worden.

1. Vasthouden aan het bestaande

Een predikantsplaats van 0,8 fte. We moeten dan op zoek naar financiering hiervoor. Hoe ziet de kostenbegroting er uit en zijn er mogelijkheden om voldoende inkomsten te verwerven? Even belangrijk is de vraag: kan een voorganger functioneren in een steeds kleiner wordende gemeente, met een minimale kerkenraad of zelfs zonder?

2. Gastpredikanten

Doorgaan met iedere zondag kerkdienst, geleid door een gastpredikant. De vragen die hierbij opkomen zijn:

- a. Kunnen we dat organiseren?
- b. Wat kost het?
- c. Hebben we daarvoor voldoende inkomsten?

Kunnen we het aantal kerkdiensten verminderen tot bijvoorbeeld 35 maal per jaar? Te denken valt aan: Advent en Kerst, de 40-dagentijd, inclusief paascyclus, Hemelvaart en Pinksteren en in de overige maanden één dienst. Of in een andere verdeling door het jaar, die ook op 25-35 diensten per jaar uitkomt.

3. Pastor in residence

Een "pastor in residence" is een pastor/theoloog die wordt uitgenodigd om tijdelijk Vlieland als woon- en werkplek te betrekken, los van hun bekende omgeving. Dit geeft pastores de gelegenheid onderzoek te doen, een nieuwe manier van werken te ontdekken of het vervolg van hun werkzame leven anders in te richten.

We zouden hiervoor de pastorie beschikbaar kunnen stellen en in ruil daarvoor de bewoner vragen voor te gaan in een x-aantal diensten, een bepaalde mate van pastorale zorg te verlenen, bijv. rond uitvaarten en/of iets op de school te doen met levensbeschouwelijke vorming. De duur van het verblijf zou wisselend kunnen zijn, maar bijv. minstens drie maanden tot maximaal een jaar.

We zouden via informele kanalen kenbaar kunnen maken dat we op zoek zijn naar dergelijke pioniers per september 2020. Belangstellenden vragen hun ideeën hierover op papier te zetten, vooral de inhoud, maar misschien ook al een aanzet voor de financiering. Pioniers zichzelf laten presenteren. Vervolgens samen met de meest veelbelovende pionier de plannen verder uitwerken, waaronder de financiering.

4. Een officiële PKN-pioniersplek

We kunnen een pionier zoeken die gedurende een bepaalde tijd experimenteert met nieuwe vormen van kerk-zijn op Vlieland en eventueel daarnaast gastpredikanten uitnodigen voor de 'gewone' eredienst. De pionier gaat voorop in het opnieuw uitvinden van kerk-zijn en voorganger zijn in deze gesecculariseerde tijd. Daarbij uitgaande van het 'gevoel' in de niet-kerkelijke samenleving dat de kerk niet gemist kan worden en dat het 'onze kerk' is en blijft. Hiervoor kan een bijdrage uit landelijke kassen worden ontvangen.

5. Stoppen / verdergaan als huisgemeente

We dragen alle verantwoordelijkheden van de kerkenraad over aan de classis of aan een buurgemeente, zowel de zorg voor de gemeenteleden, als voor de materiële zaken. Feitelijk heffen we de Protestantse Gemeente te Oost-Vlieland dan op. Misschien zijn er gemeenteleden die verder willen als huisgemeente onder verantwoordelijkheid van de kerkenraad van een naburige gemeente. Dat klinkt overigens eenvoudiger dan het is. Door de noodzakelijke zeereis van anderhalf uur en de beperkte dienstregeling is bezoek namens de kerkenraad een tijdrovende zaak.

Waarschijnlijk zien we nog van alles over het hoofd. Daarom vragen we betrokken mensen van binnen en buiten om mee te denken en ons te helpen.

c. *Kerkgebouw*

Als kerkgemeenschap stellen we ons gebouw nadrukkelijk mede ter beschikking aan niet-leden, andere inwoners van Vlieland. Daar is behoefte aan en het wordt van ons verwacht. Al het werk in en rond het gebouw, zowel uitvoerend als beleidsmatig en organisatorisch wordt echter tot nu toe alleen door kerkmensen gedaan. We voelen sterk de spanning tussen de met de mond beleden betrokkenheid van veel Vlielanders bij het kerkgebouw ('onze kerk'!) en het gebrek aan daadwerkelijke inzet. Misschien ligt dat mede aan onszelf, het uit handen geven van bevoegdheden is niet zo eenvoudig. We zoeken naar een vorm waarin de zorg voor het kerkgebouw daadwerkelijk een verantwoordelijkheid wordt van de gehele Vlielandse gemeenschap en niet alleen als een last ligt bij de Vlielandse kerkleden, maar waarin ook de eigenheid van gebouw gerespecteerd wordt.

We moeten een duidelijke en breed gedragen visie op het gebruik van het gebouw ontwikkelen. Het niet-kerkelijke, deels commerciële gebruik is ooit om financiële redenen aangegaan. Welk gebruik vinden we ook in de toekomst passend bij de aard van het gebouw? Er zijn twee denkrichtingen om uit te kiezen en vervolgens uit te werken:

1. Kerk als ruimte voor eredienst en stilte (kathedraal-model)

De kerk is allereerst een afgeschermd plekje in de woelige wereld. Hier is ruimte voor stilte en afgezonderd zijn, niet alleen op zondagmorgen, maar ook op andere momenten van de week. Het bezoek aan de kerk kan werken als een esthetische of spirituele beleving, waar veel mensen naar op zoek zijn. Ook zij die zich niet willen binden aan een kerkelijke gemeenschap of aan een beheersstichting komen toch graag in een kerk. Het tilt je uit het alledaagse. Het is een plek waar ruimte is voor sacraliteit en spiritualiteit, ook in niet-kerkelijke en niet-christelijke vorm. Dit geldt misschien meer voor gasten dan voor eilanders, hoewel ook zij die behoefte kennen, meestal in tijden van crisis. Alle andere gebruik van het gebouw is hierop afgestemd en ermee in overeenstemming.

2. Kerk als gebruikscentrum voor iedereen (model van de warme gemeenschap)

Dit model voorziet in een veel ruimer gebruik van de kerk dan in model 1. Iedereen die het gebouw wil gebruiken, krijgt daarvoor in principe de gelegenheid; de kerk als activiteitscentrum van Vlieland.

We zullen een antwoord moeten vinden op de vraag of deze beide modellen elkaar uitsluiten of dat een harmonieus compromis mogelijk is. Maar waar liggen dan de grenzen? Welk model we ook kiezen, in beide gevallen zijn er meer vrijwilligers nodig. Uiteindelijk is wellicht een aparte beheersstichting, los van de kerkenraad, een goede vorm. Vooral in model 2 zullen we dan wel met die stichting overeenstemming moeten bereiken over de visie op het gebouw.

De kerkenraad kiest model 1 als uitgangspunt, zonder dat overigens al te star te handhaven. Dat wordt concreet zichtbaar in drie voorwaarden aan het gebruik van het kerkgebouw:

1. De kerk blijft kerk en is als zodanig herkenbaar. Inrichting en inventaris worden niet fundamenteel veranderd.
2. Culturele en commerciële activiteiten zijn mogelijk, maar zo beperkt dat voldoende vaak de stilte hier gezocht en gevonden kan worden.
3. De kerk blijft op zondagen, op alle andere kerkelijke feestdagen en in de stille week tussen Palmzondagen en Pasen, exclusief beschikbaar voor de Protestantse Gemeente. De kosten van dat gebruik worden verrekend door het ter beschikking stellen van de kerk door de Protestantse Gemeente aan anderen op de andere dagen van het jaar.

Hoewel primair ingegeven door het gebrek aan vrijwilligers, past het besluit van de kerkenraad om de commerciële verhuur stop te zetten goed binnen dit model. De kerk is er allereerst voor kerkdiensten en uitvaarten. Regelmatige openstelling als stiltecentrum past er zeker ook in, met als afgeleide daarvan de rondleidingen. De kerk is tenslotte ook één van de monumenten van Vlieland. Het gebouw leent zich uitstekend voor muziekkuitvoeringen, zoals de serie klassieke concerten, die ook zorgen voor een welkome financiële bijdrage.

Als een niet onbelangrijk terzijde: door het onderhoud in 2016 (voegwerk, schilderwerk) is het onderhoudsfonds geheel opgemaakt. In 2017 is er vrijwel geen onderhoud gepleegd aan de kerk en ook niet aan de pastorie, terwijl dat steeds meer noodzakelijk wordt. Vanaf 2018 zullen grotere onderhoudsprojecten ten laste komen van de algemene middelen. Die zijn echter beperkt en noodzakelijk om (naast een buffer) de predikantsplaats te bekostigen en de pastorie te onderhouden. In december 2017 is door de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen een opname gedaan van het onderhoud dat in 2018 aan de kerk noodzakelijk is. Daarbij is gebruik gemaakt van het meest recente rapport van de Monumentenwacht en van het meerjarige onderhoudsplan waarop het rijkssubsidie (€ 6.000 per jaar) is gebaseerd. Voorgesteld wordt om voor het onderhoud in 2018 een waarderingssubsidie aan te vragen bij de burgerlijke gemeente Vlieland. Het benodigde bedrag moet geschat worden, maar zal eerder € 25.000 bedragen dan € 5.000.

d. Oordeel

In alle voorlopigheid heeft de kerkenraad in april 2018 besloten om op het punt van de toekomst van eredienst en pastoraat te kiezen voor model pioniersplek (zie: 2.b.4). Meer informatie daarover is te lezen in de korte samenvatting, getiteld: 'Pioniersplek Vlieland puntsgewijs'. Voor de gebruikte term 'kathedraalmodel' (2.c.1) verwijzen we naar het artikel in Het Ouderlingenblad van februari 2018, pag. 11-14)